

နမ့်စန်ချင်း

ပျဉ်းမနားအုန်းမောင်

မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၇၉ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ၊ အတွဲ ၂၇၊ အမှတ် ၆ ၊ နှာ ၁၂၀-၁၂၆ ထိ။

မြန်မာဝေါဟာရဖြင့် ချင်း၊ ချင်းတက်နှင့်ချင်းစိမ်းဟု ခေါ်ကြသော "ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်"စာရင်းဝင် အပင် တမျိုးမှာ ရုက္ခဗေဒအမည်အားဖြင့် "ဇင်ဂျီဘာအော်ဖီစနေလီ"ဟု ခေါ်ပါသည်။ ၎င်းသည် "ဇင်ဂျီဘာရေးစီး"မျိုးစဉ်တွင် ပါဝင်ပြီး နန္ဒင်း၊ ဂုံမင်း၊ ဖာလာ၊ မိဿလင်၊ ပဒဲကော၊ ပဒတ်စာ၊ ဝါဆိုပန်း၊ ကွမ်းစားဂမုန်း၊ ဧည့်လာဂမုန်း၊ အာဒလွတ်ဥ၊ မင်းတရားတပီးစသော အပင်မျိုးတို့နှင့်မျိုးစဉ်တူလျက် အမျိုးတော်၏။ ချင်းပင်သည် အပင်ငယ်မျိုးဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ်နေရာ သို့မဟုတ် အပေါ်ပိုင်းအပင်ညှိုးကာ တနေ့လုံး မြေအောင်းနေလျက် မိုးဦးရာသီ ရောက်ချိန်၌ မြေအောင်းနေသော မြေ အောက်ပင်စည်အတက်များက အပင်သစ်များ ပေါက်လာသော နှစ်ရှည်ခံပင်မျိုး ဖြစ်လေသည်။

ချင်းပင်ကို ၎င်း၏ မြေအောက်ပင်စည်အတက်များအတွက် စိုက်ပျိုးကြခြင်း ဖြစ်၏။ မျိုးစေ့ဖြစ်ထွန်းအောင်မြင် သောအပင်မျိုး မဟုတ်မူ၍ ထိုမြေအောက်ပင်စည် အတက်ကြီးများကိုပင် သင့်လျော်ရာ အပိုင်းကလေးများ ဖြတ်၍ အဆစ်နှင့်ပင်ဖူးပါသော အတက်ပိုင်းကလေးများကို စိုက်ပျိုးယူရလေသည်။ နေရာသီတွင် မြေသစ်မြေရိုင်းများ ရှာဖွေ၍ စက်ထယ်ဖြင့် မြေကို ထယ်ထိုးပြီး ၁၆-သွားစက်ထွန်ဖြင့် တစပ်မှနှစ်စပ်ထိ ထွန်မွှေရပါသည်။ မြေအောက်၌ ဥဥသောမြေ အောက်ပင်စည်မျိုးမှန်သရွေ့ ပြာဓာတ်သည် အဓိကလိုအပ်ပေရာ ရနိုင်သမျှ ပြာများချပေးရန် အထူးလိုအပ်ပါသည်။ မြန် မာပြည်၌ အများဆုံးရနိုင်သော ပြာမှာ စပါးခွံပြာ(ဖွဲပြာ)ဖြစ်ပေရာ စပါးခွံပြာကို ချနိုင်သမျှ ချပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ စပါးခွံပြာသည် ကျစ်နေသောမြေကိုလည်း ပွစေသည့်ပြင် ချင်းတက်မာကျောရန်၊ သန်မာရန်၊ ကြီးထွားရန်လည်း လိုအပ် ပါသည်။ ယူရီးယားခေါ် ပုလဲမြေဩဇာထက် ကောင်းစွာ ဆွေးမြေ့ပြီးသော နွားချေးမြေဩဇာကို များများထည့်ရန် လိုပါ သည်။ နွားချေးသည် ကောင်းစွာ ပုပ်သိုးဆွေးမြေ့ပြီးဖြစ်ရန် အထူးဂရုစိုက်ရပါသည်။ ပုပ်သိုးမွှေးမြေ့မှု မပြီးမြောက်သေး သော နွားချေးတစ်စီးတလေပါလျှင်ပင် ချင်းတခင်းလုံး အတက်ပုပ်ရောဂါဖြင့် လုံးဝပြုတ်ပြုတ်ပြုန်းသွားနိုင်ပါသည်။ ယင်း မှာ "ဖိုက်တော့သ်သိုရာ" မှီစွဲသောရောဂါဖြစ်၍ အပင်များ ဝါလာပြီး ယင်းသို့ အပင်အရွက်ဝါလာသော အပင်၏အရင်း တွင် အရည်စွတ်စွတ်နှင့်ပျော့အိလာသည်။ နတ်ကြည့်လိုက်ပါက ပင်တံသည် မြေအောက်အတက်မှ ကျွတ်ပါလာသည်။ မြေအောက်ချင်းတက်သည်လည်း ပျော့ရိနေပါသည်။ ရက်ကြာသည်နှင့်အမျှ ဥပြီး ချင်းတက်များသည် ပျော့ရိပြီး အရည် များထွက်ကာ ဘာမျှမရှိတော့အောင် ပိန်ခြောက်သွားသည်။

၁၉၇၈ ခုနှစ် စိုက်ရာသီ၌ တောင်ပိုင်းရမ်းပြည် နမ့်စန်မြို့နယ်၌ အချို့ချင်းတက်များသည် ဤရောဂါကြောင့် ၄၀ မှ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပျက်စီးကြလေသည်။ နွားချေးမသန်ခြင်း၊ မြေမသန်ခြင်းနှင့်မြို့ပွားရန် မိုးဆက်လွန်းခြင်းကြောင့် ရောဂါပွားရခြင်းဖြစ်ရာ ချင်းတက်များ ဖြတ်၍ စိုက်ချိန်က ကြိုဖြတ်များ မစိုက်မီ ဆေးရည်စိမ်လေ့ရှိသောစနစ်ကို ကျင့်သုံး သင့်ပါ၏။ ချင်းတက်ငယ်များကို ဂုန်နီအိတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ထည့်၍ "အာရီတန်"ဆေးရည်တွင် စိမ်နှစ်ပြီးမှ ပြု ပြင်ထားသောချင်းဘောင်များ၌ စိုက်သင့်ပေသည်။ ချင်းစိုက်ရန် မြေကို အထက်ပါအတိုင်း ထယ်ထိုး၊ ထွန်မွှေ၊ နွားချေးချ ပြီးပါက အကျယ် ၄ ပေ၊ အရှည် လိုသလောက် ရှိသော တောင်ဆုပ်ခန့် မြင့်သည့်ဘောင်ကြီးများဖော်ပြီး ဘောင်ပေါ်တွင် အတက်ကလေးများကို မြေမြှုပ်စိုက်ရ၏။ ခြေပေါသော မြေသစ်များ၌ ထယ်ထွန်မွှေစဉ်က "အော်လ်ဒရင်"ပိုးသတ်ဆေးမှုန့် ကို ပြဋ္ဌာန်းထားသောနွန်းအတိုင်း ထည့်မွှေသင့်၏။ ချင်းတက်များစိုက်ချိန်မှာ ဧပြီလဒုတိယအပတ်မှ မေလကုန်အထိ ဖြစ် သည်။ ရမ်းပြည်မြေများမှာ ပေါင်းပင်ကြီးထွားမှု လွန်စွာ မြန်ပေရာ မြေပြုပြင်စဉ်က မြက်ခြောက်များ ကောက်ပစ်ခြင်းကို နိုင်နင်းစွာ လုပ်ရန် လိုသည်။ ချင်းပင်များ ပေါက်လာပြီးချိန်မှ ဥဖော်ချိန်ထိ သုံးကြိမ်မျှ လက်ပေါင်းလိုက်ပေးရန် လိုပေ သည်။

မြန်မာပြည်ထွက် အဆင့်အတန်း အကောင်းဆုံး ချင်းတက်ကို ထောက်ပြပါဟုဆိုပါက ရမ်းပြည်တောင်ပိုင်း နမ့် စန်မြို့နယ်ထွက် ချင်းကို လက်ညှိုးထိုးပြပေမည်။ နမ့်စန်ချင်းသည် မြေဓာတ်သက်သက်ချင်းဖြစ်၍ ချင်း၏အရောင်အသွေး မှာ ဝါဝင်းပြီး အတွင်းသား ဖြူဝင်းနေသည်။ ချင်းတက် ကျစ်မာသည်။ တောင်ပိုင်းရမ်းပြည်မှ ချင်းထွက်သော ကလော၊ အောင်ပန်း၊ တောင်ကြီး၊ ဆင်တောင်၊ ပင်းဒယ၊ မည်သည့်ဒေသမှ နမ့်စန်မြို့နယ်ထွက် ချင်းကို မမီချေ။

နမ့်စန်မြို့နယ်မှ တနှစ်လျှင် ချင်းပိဿာနှစ်သိန်းခန့် ထုတ်လုပ်ကြ၏။ ထွက်နိုင်အား၊ စိုက်နိုင်အားမှာမူ အကန့် အသတ် မရှိချေ။ ချင်းတက်ကဲ့သို့သော သီးနှံမှာ "ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်"မျှသာ ဖြစ်ရာ ထုတ်လုပ်နိုင်သလောက်သာ စိုက်ကြလျှင်လည်း တပိဿာ ၅ ပြား၊ ၁၀ ပြား ဖြစ်သွားမည်ဖြစ်၍ ကန့်သတ်စိုက်ကြရခြင်း ဖြစ်၏။ ချင်းတပိဿာလျှင် စိုက်ခင်း၌ ဝယ်ဈေး ၁ ကျပ်ထက် ကျဆင်းသွားပါက လက်ရှိအခြေအနေအရ ချင်းတောင်သူများ တွက်သားမကိုက်နိုင် တော့ချေ။ ချင်းမျိုးတက်ကို တပိဿာ ၁ ကျပ်နှင့်ဝယ်ယူပြီး စိုက်ပျိုးကာ ဥဖော်ချိန်၌ တပိဿာ ၁ ကျပ်ဈေးနှင့်ပင်ရောင်း

ရစေဦး။ အကျိုးအမြတ် အသင့်အတင့် ရပါသည်။ အကြောင်းမှာ ချင်းတပိဿာစိုက်ပါက အနည်းဆုံးပျမ်းမျှ ၇ ပိဿာ ထွက်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ချင်းတကေအတွက် ပိဿာ ၇၀၀ ခန့်စိုက်ပျိုးရန် လိုအပ်ပါသည်။

အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ချင်းတက်၏ အဓိကအသုံးမှာ "မီးဖိုချောင်ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်" ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဒုတိယအဓိကအသုံးမှာ သွားရည်စာတမျိုးဟု ဆိုနိုင်သော ချင်းသုပ်ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ရိုးရာဘယဆေးအဖြစ်လည်း တိုင်းရင်းဆေးများ၌ အနည်းအကျဉ်း သုံးသေး၏။ ချင်းနှင့်ထန်းလျက် သုံးခွက်တခွက် ကျိုသောက်ရသော "ချင်းထန်းလျက်ရည်"မှာ မြန်မာအဖျားကျခတ်ဆေးကြမ်းတလက်ဖြစ်၏။ ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်အဖြစ် ချင်းကို အဓိက မရှိမဖြစ်ထား၍ သုံးသော လူမျိုးမှာ အိန္ဒိယနှင့်ပါကစ္စတန် ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် ချင်းတက်အခြောက်ကို ဘီပီအိုင်မှလည်း အတော်အသင့် ဝယ်ယူ၏။

၁၉၇၈ ခုနှစ်ဦးပိုင်းကစ၍ မြန်မာချင်းတက်ကို ဂျပန်နှင့်မလေးရှားတိုင်းပြည်တို့က ဝယ်ယူလို၍ လာရောက်လေ့လာသွားခဲ့ကြလေသည်။ ဂျပန်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တဖွဲ့သည် တောင်ကြီးမြို့သို့ ရောက်လာကာ ၎င်းတို့လိုချင်သော ချင်းဆားစိမ်ကို မည်သို့လုပ်ကိုင်ပေးရမည်ကို ပြုလုပ်ပြသသွားခဲ့၏။ ဂျပန်များ လိုချင်သောချင်းမှာ ဆားစိမ်ဖြစ်ရာ ချင်းတက်များကို နုတ်နုတ်စင်း၍ စဉ်အိုး၊ အင်တုံကြီးများထဲ၌ အဲဆီတစ်အက်ဆစ်ဖြင့် စိမ်ပေးရပေမည်။ ထို့နောက် ၎င်းတို့ကို အရည်စစ်၍ ပလပ်စတစ်အိတ်ကြီးများ၌ ထည့်ကာ ထင်းရှူးသေတ္တာများဖြင့် ရိုက်ပို့ရန် ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ လုပ်ငန်းစဉ်အကြမ်းဖြစ်၍ လိုအပ်သော "အဲဆီတစ်အက်ဆစ်"ကို ဂျပန်က ရောင်းချပေးမည် ဖြစ်သည်။

တဖန် ရန်ကုန်မြို့ဗဟိုသမဝါယမအသင်း အမှုဆောင်များ တောင်ကြီးမြို့သို့ လိုက်လာကာ ရှမ်းပြည်ထွက်ချင်းများကို မလေးရှားပြည်က ဝယ်ယူလိုကြောင်း ကမ်းလှမ်းလာသဖြင့် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း ချင်းထွက်မြို့နယ် သမဝါယမအသင်းဥက္ကဋ္ဌများနှင့်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးသွားခဲ့ပြန်၏။ မြန်မာ့ချင်းသည် အထက်ပါအချက်များကို ထောက်ရှု၍ နိုင်ငံခြားပို့ကုန်အဖြစ် များစွာ အလားအလာ ကောင်းလာနိုင်ကြောင်း ချင်းစိုက်တောင်သူများအား တပ်လှန့်လိုက်ရပေသတည်း။

ပျဉ်းမနား-အုန်းမောင်

